

ZASVOJENOST Z GOSPODARSKO RASTJO NA PLANETU Z OMEJENIMI NARAVNIMI VIRI

Jože Mencinger
EIPF in Univerza v Ljubljani

BIODIVERZITETA
Ljubljana, 1. in 2. oktobra 2009

POVZETEK

- **Gospodarska rast: Ali je brezmejna? Viri sodobne gospodarske rasti, agregatna produkcijska funkcija in totalna factorska produktivnost; konkurenčnost, konkurenčnost, konkurenčnost;**
- **Leporečja Lizbonske strategije in ustvarjanje družbe znanja;**
- **Korenine krize: delitev dohodka, varčevanje in investiranje, novi finančni produkti, lastniki premoženja in lastniki družb, globalizacija;**
- **“Rešitve” G-20 – fiskalno stimuliranje, regulacija finančnega sektorja, krepitev svetovnih institucij, več globalizacije;**
- **Rešitve? - de-globalizacija, univerzalni osnovni dohodek, sprememba mehanizma zaposlovanja?**

VIRI SODOBNE GOSPODARSKE RASTI

Gospodarska rast – razlike v razvitosti;

Zgodovina: Malthus - rast prebivalstva do mej proizvodnje hrane, naftna kriza 1980;

konstantni produkt v starih civilizacijah; izjemi Kitajska (950-1250); Evropa (1500-1800)

Moderna gospodarska rast: 1800-

srednjeročno: spremembe v razmerju kapital na zaposlenega;

dolgoročno: rasti ne omejuje količina zemlje ali naravnega bogastva;

rast je brezmejna zaradi tehnološkega napredka in rastočega deleža storitev v BDP;

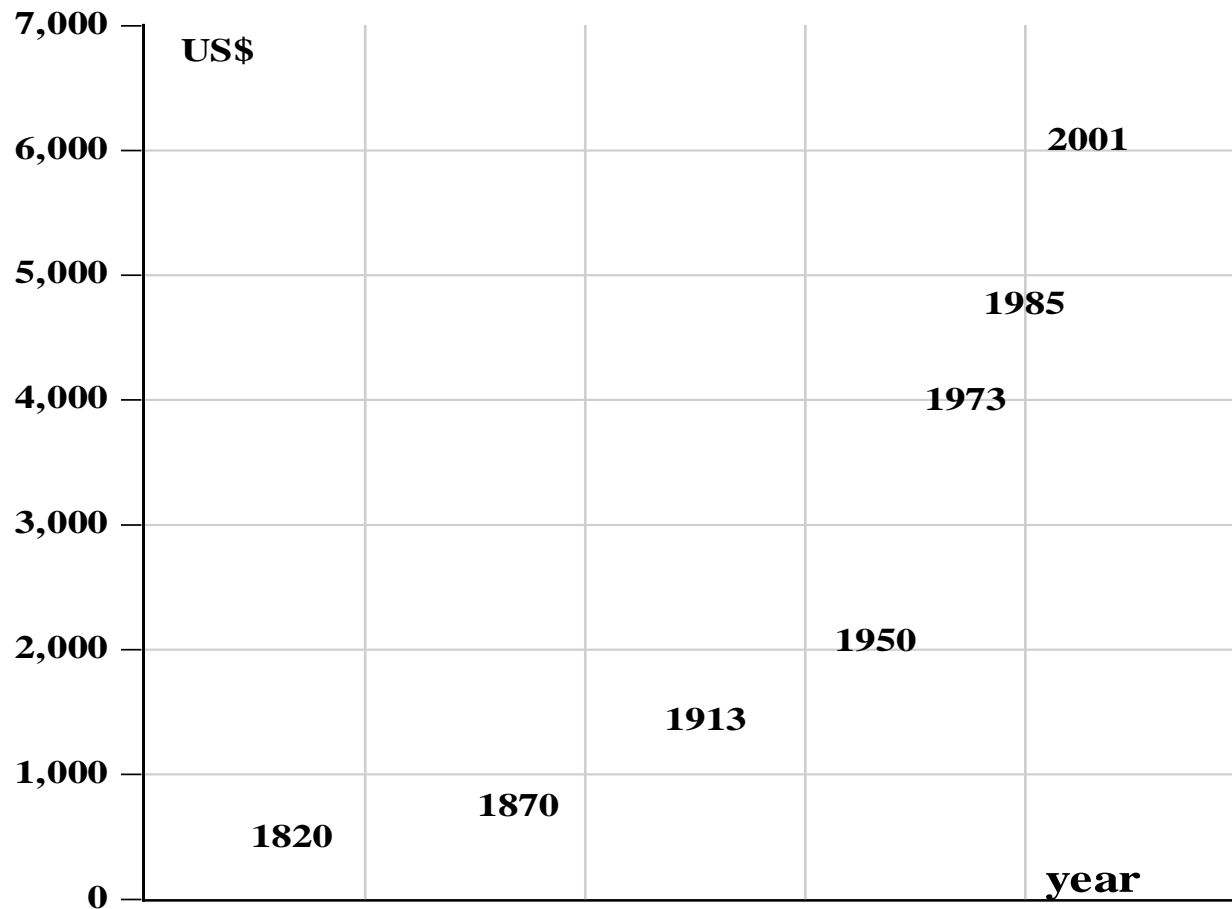
Simon Kuznetz, Robert Sollow, RES (1957), Edward Prescott, IER (1998)

SODOBNA GOSPODARSKA RAST

Razdobje	Povprečna letna rast		
	prebivalstva	BDP	BDP/capita
1820-1890	0.40	0.93	0.54
1870-1913	0.80	2.11	1.30
1913-1950	0.93	1.82	0.88
1950-1973	1.93	4.90	2.92
1973-2001	1.62	3.05	1.41

GDP/PREBIVALCA

(po kupni moči iz1990)

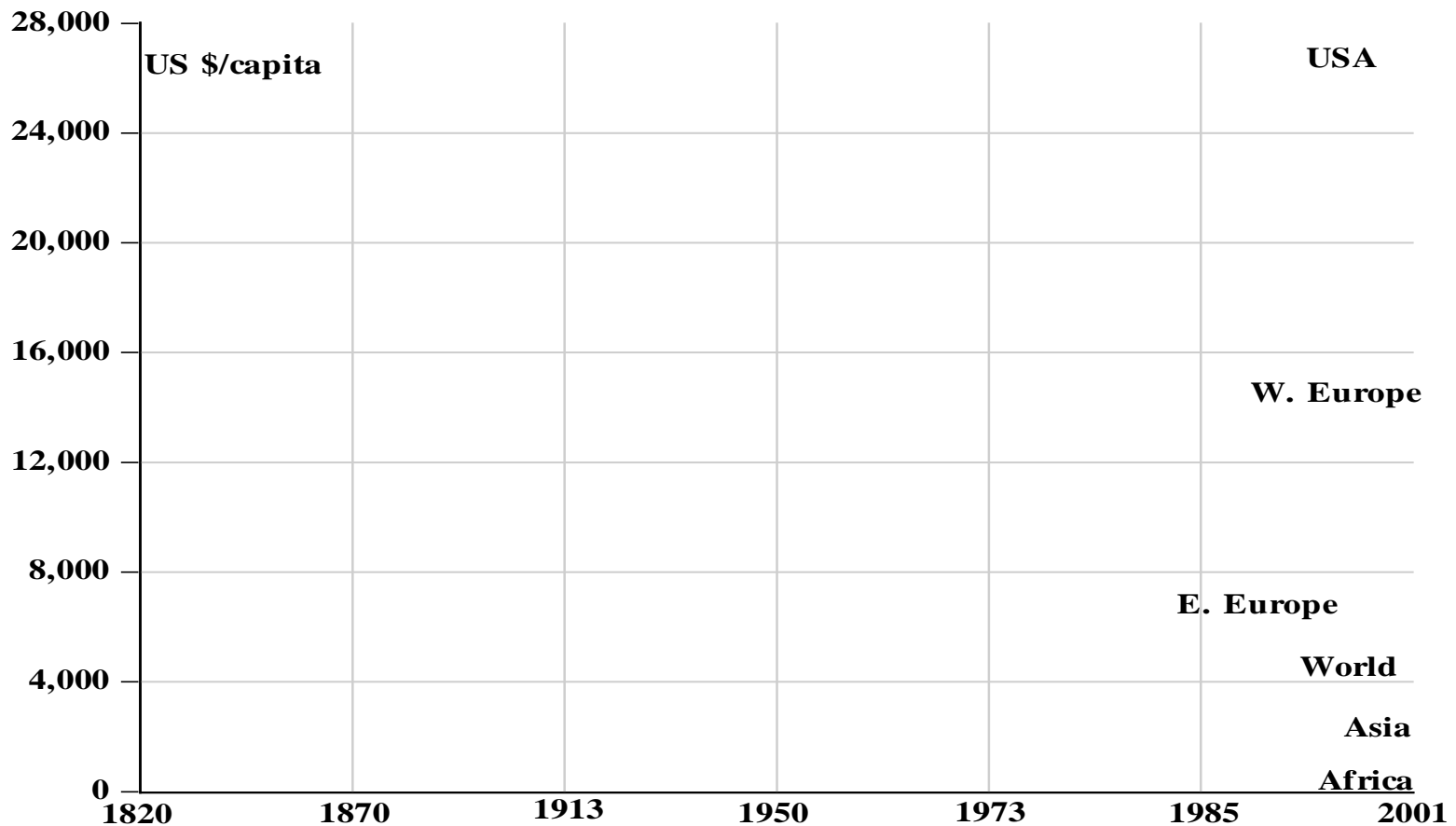

GDP/prebivalca

\$ kupna moč 1990

	Svet	Severna Amerika	Zahodna Evropa	Vzhodna Evropa	Azija	Afrika
1820	667	1230	1254	683	577	420
1870	875	2380	1960	937	550	500
1913	1525	5237	3458	1695	658	637
1950	2111	9484	4579	2111	634	894
1973	4091	16417	11416	4988	1226	1410
1985	4762	20410	14113	5892	2359	1468
2001	6049	27384	19256	6027	3256	1489

GOSPODARSKI RAZVOJ V SVETU

PRISPEVEK TEHNOLOŠKEGA NAPREDKA

Cobb-Douglasova produkcijska funkcija:

$$Q = A K^a L^b e^{rt}$$

$$\ln Q = \ln A + a \cdot \ln K + b \cdot \ln L + r \cdot t$$

$$Q = A K^a L^{(1-a)} \quad \text{konstantni donosi}$$

$$dQ/dt = dA/dt + a \cdot dK/dt + (1-a) \cdot dL/dt$$

$$rQ = rA + a \cdot rK + (1-a) \cdot rL$$

$$rA = rQ - a \cdot rK - (1-a) \cdot rL$$

EMPIRIČNE OCENE

Denison za ZDA 1929-1982 (prispevki, deleži) %

POVEČANJE INPUTOV 51

Delo 34

Kapital 17

PRODUKTIVNOST (ostanek) 55

Šolanje 13

Tehnologija 26

Izboljšanje alokacije 8

Ekonomija obsega 8

Burda&Wyplozs za 1913-1987 (dekompozicija rasti BDP)

	Fr.	Nem.	Jap.	NL	UK	ZDA
GDP	2.6	2.8	4.7	3.0	1.9	3.0
Delo, kapital	1.1	1.4	3.0	2.0	1.2	2.0
Ostanek	1.5	1.4	1.7	1.0	0.7	1.0

LIZBONSKA STRATEGIJA

ZASVOJENOST SODOBNIH DRUŽB Z GOSPODARSKO RASTJO

2000: vrh v Lizboni

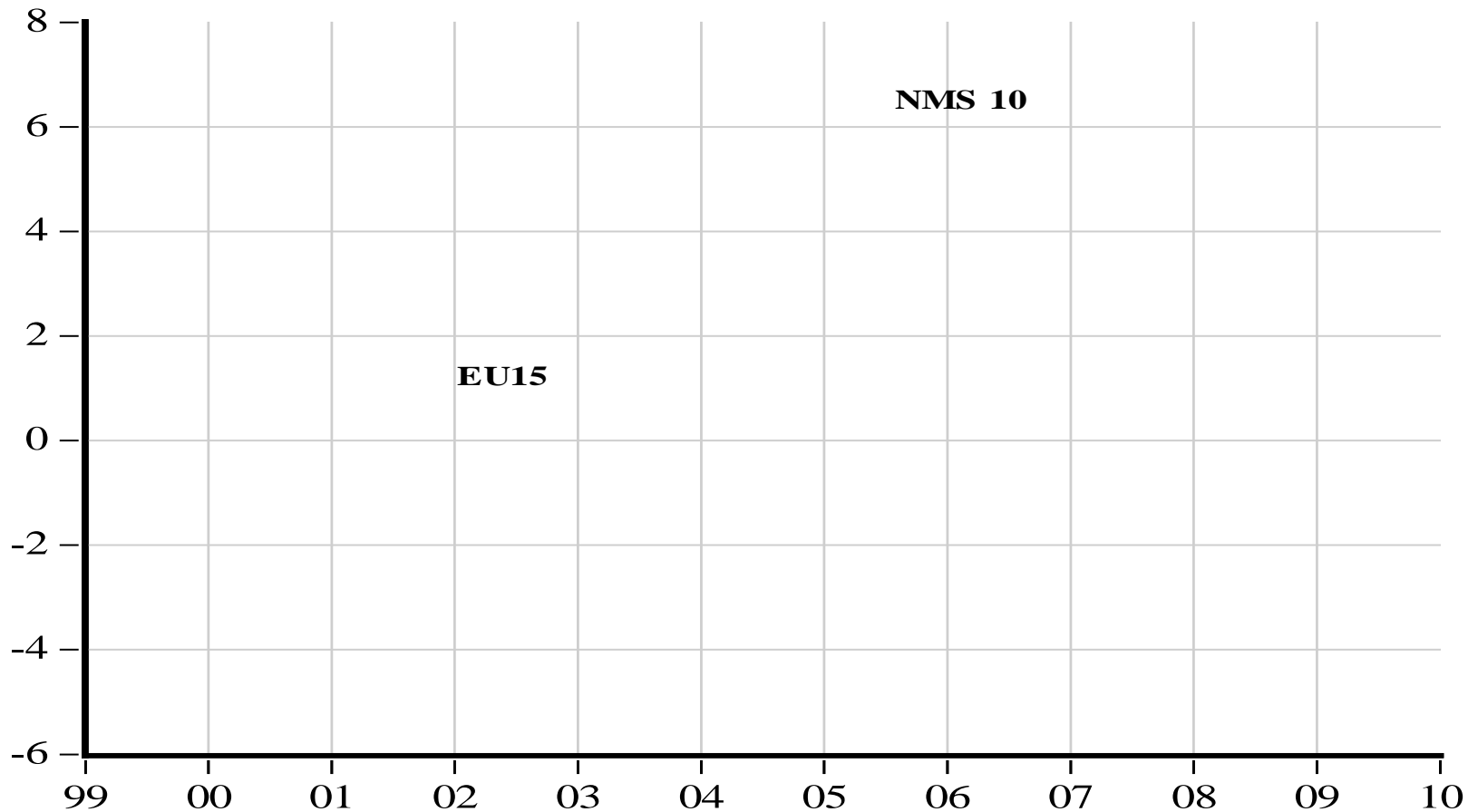
2005: nov start strategije

2008: začetek tretjega ciklusa Lizbonske strategije

KONKURENČNOST EU (na znanju temelječa družba)

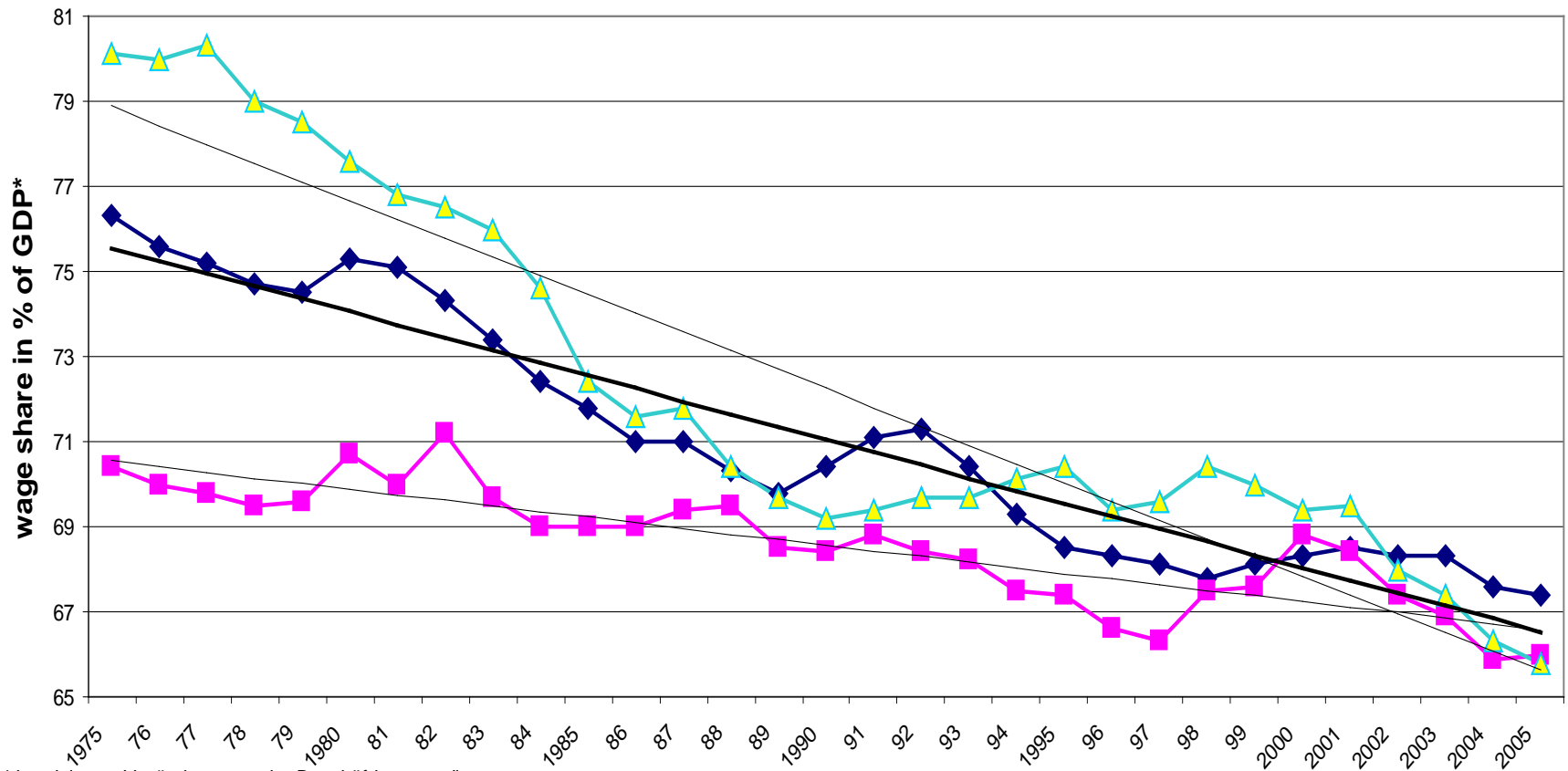
- **Strukturne reforme: Kaj je to?**
- **Makroekonomska disciplina: izravnani proračuni**
- **“Modernizacija” socialnega sistema in politike**

GOSPODARKA RAST V STARIH IN NOVIH ČLANICAH EU

THE ROOTS OF THE CRISIS 1 (J.Huffscheid)

Wage share in the USA, Japan and the EU-15, 1975-2005

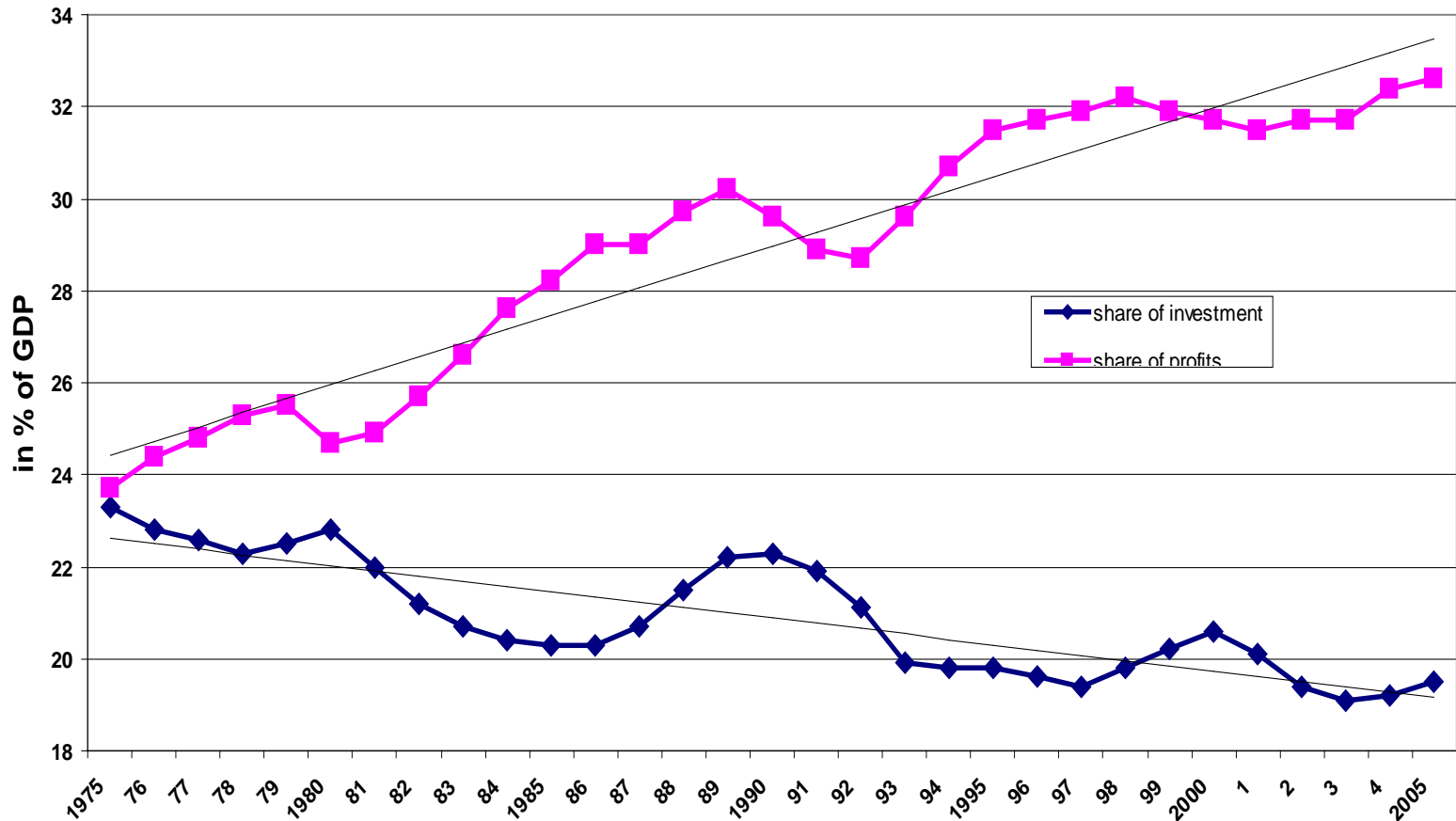
* bereinigt um Veränderungen der Beschäftigtenanteile

Quellen: European Economy, 6/2002 und 6/2004, Statistical Annex, jeweils Table 32

—◆— EU-15   —■— USA   —▲— Japan

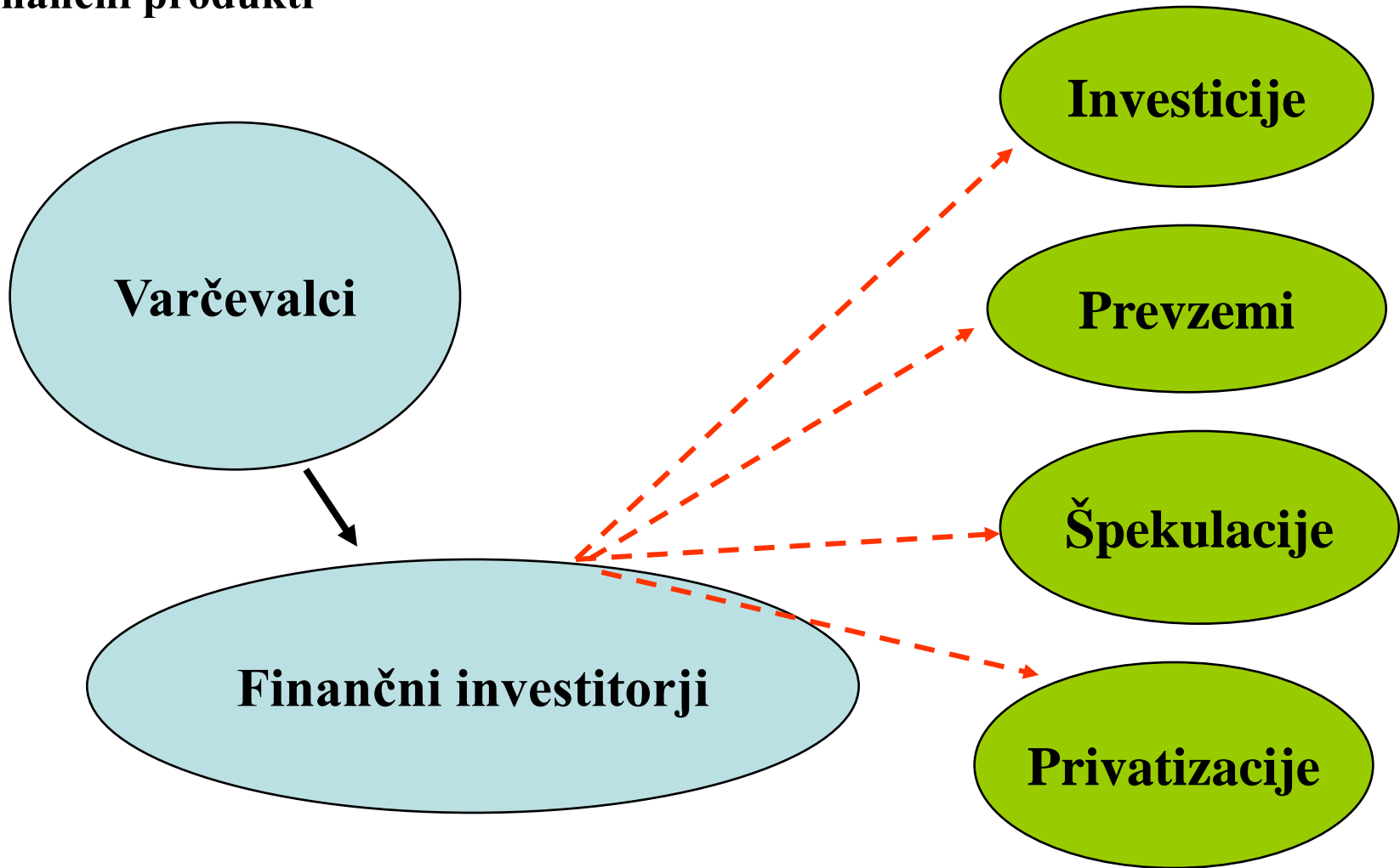
THE ROOTS OF THE CRISIS 2 (J. Huffschmid)

Shares of profit and investment in the EU-15, 1975-2005

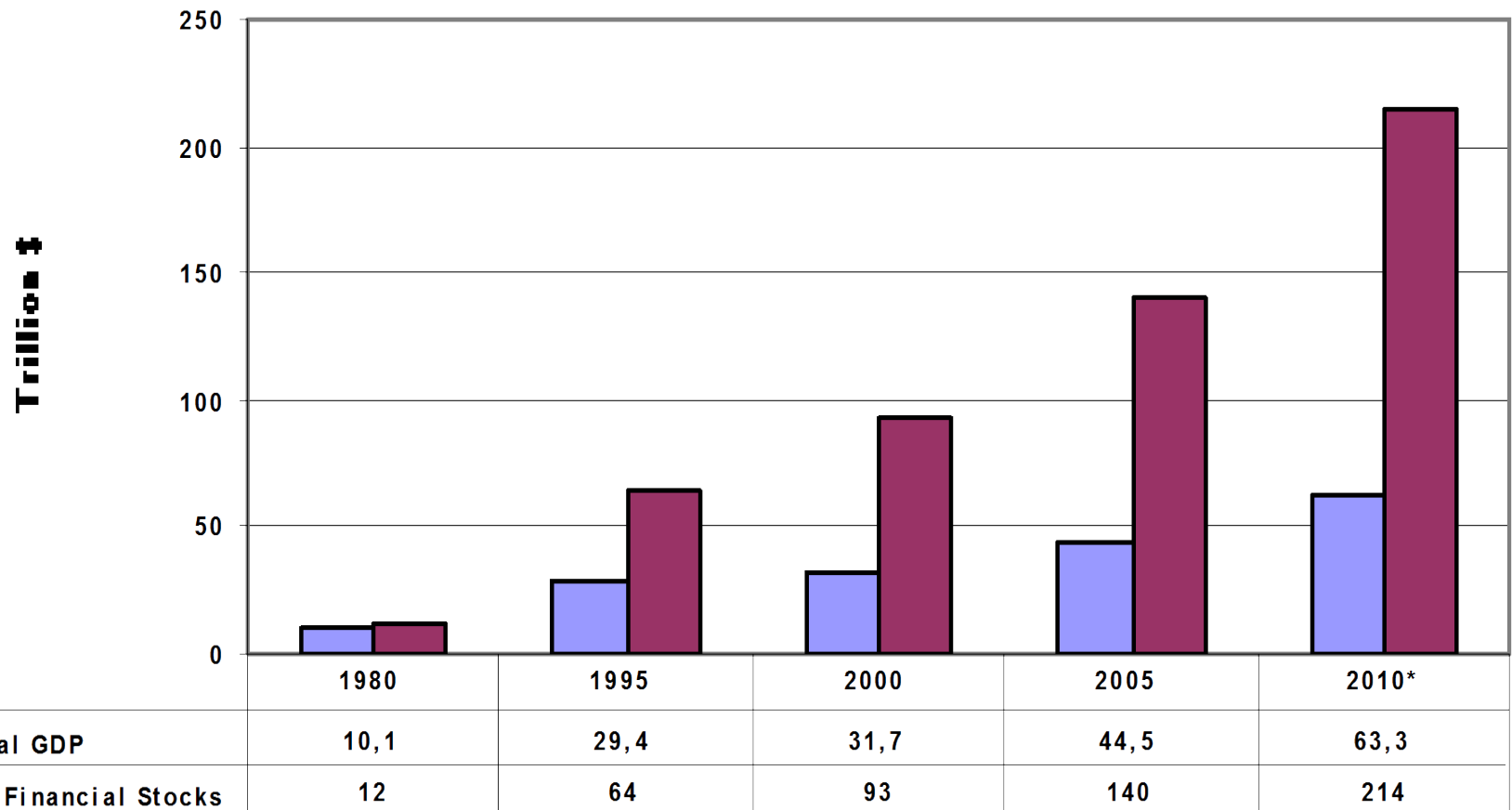
KAZINO KAPITALIZEM

Finančni produkti

FINANČNI KAPITALIZEM (J.Huffschmid)

Development of nominal GDP and financial stocks worldwide, 1980-2010

GLOBALIZACIJA “CASINO” KAPITALIZMA

OSNOVNE ZNAČILNOSTI:

- **DELAVCI POSTANEJO “DELOVNA SILA”(POCENI IN FLEKSIBILNA), KI NAJ KONKURIRA NA SVETOVNEM TRGU DELA;**
- **LASTNIKI DRUŽBO POSTAJAJO LASTNIKI PREMOŽENJA NA SVETOVNEM KAPITALSKEM TRGU;**
- **FINANČNI IZUMI USTVARJAJO VIRTULANO SVETOVNO BOGASTVO;**

KAJ NAREDITI ?

PONUDBA > POVPRASEVANJE

- Zmanjšanje ponudbe → zmanjšanje zaposlenosti → povečanje brezposelnosti, neenakosti in revščine
- Povečanje povpraševanja → povečanje ponudbe → nove kriza ali drugačna družba
- Nekaj predlogov: de-globalizacija, univerzalni temeljni dohodek, zelene investicije, spremembe mehanizma zaposlovanja;